

Pianista **Aaron Pilsan** (1995 v rakouském Dornbirnu) studoval klavír u Karla Heinze Kämmerlinga na salcburském Mozarteu; podporován švýcarskou nadací Orpheum získal stipendium Mozartovy společnosti v Dortmundu a předloni byl vyznamenán Rozvojovou cenou rozhlasové společnosti Deutschlandfunk. Německý magazín Fono Forum jej označil za nejlepšího nastupujícího umělce roku 2011, v roce 2014 byl přijat mezi „Rising Stars“ organizace ECHO (European Concert Hall Organisation) a od té doby získává pozvání do nejvýznamnějších evropských koncertních síní, jakými jsou amsterdamská Concertgebouw, bruselský Palác krásných umění, Boulezův sál v Berlíně, vídeňský Konzerthaus nebo sály filharmonii v Paříži a Lucemburku.

Nicholas Milton (1968), původně houslista, koncertní mistr jednoho z největších australských orchestrů, působil postupně jako sólový a komorní hráč a nakonec jako dirigent berlínského Konzerthaus-orchestru, Německé Radiophilharmonie v Saarbrückenu a Německé státní filharmonie Rheinland-Pfalz; tato jeho činnost je zaznamenána na padesátce CD. Jeho dnešní dirigentské působení zahrnuje opětovaná vystoupení s vedoucími orchestry v Německu, Rakousku, Švýcarsku, Anglii, Maďarsku, Francii, Španělsku, Nizozemí a v Asii. Sám je generálním hudebním ředitelem (GMD) v Göttingenu, uměleckým ředitelem a prvním dirigentem australských symfonických orchestrů Canberra a Willoughby – a prvním hostujícím dirigentem Severoněmecké filharmonie v Rostocku. Do světa opery zasahoval hlavně jako generální hudební ředitel v Saarbrückenu (2014–2018) a svými návraty do Německé opery Berlín, Korutanského zemského divadla v Klagenfurtu a sydneyjské Opery Australia.

Prosíme posluchače, aby zaujali svá místa včas, vypnuli mobilní telefony a během koncertu nefotografovali. Po jeho začátku není vstup do sálu umožněn. Změna programu a účinkujících vyhrazena!

Festival mladých hudebníků **Mozartovy děti:**

Koncert dětských sólistů s Filharmonií Brno v Besedním domě
6. 6. 2019 v 18:00; Eliška a Tereza Horákovy – klavíry, Kateřina Sečkařová – cimbál, Denis Rakus – fagot, Robin Zajac – zpěv, Barbora Pokorná – cimbál, Jan Kovařík – violoncello, Anna Urbaničová – saxofon, Radek Novák, Jiří Hon, Jakub Zapletal, Marek Rapáč – tromboni, Filharmonie Brno, dirigent Jiří Habart

Slavnostní koncert Mozartových dětí v Bobycentru 16. 6. 2019 v 17:00: **Mozart** Únos ze serailu, předehra, **Haydn** Klavírní koncert D dur (1. věta), **Rossini** Vilém Tell, předehra, **Musorgskij/Ravel** Obrazky z výstavy; Jan Schulmeister (absolutní vítěz soutěže Amadeus 2017) – klavír, Filharmonie Brno a „mladí Mozarti“ ze ZUŠ JmK, dirigent Dennis Russell Davies

Notový materiál pro provedení (Kodály, Larcher) poskytlo hudební nakladatelství Bärenreiter Praha.

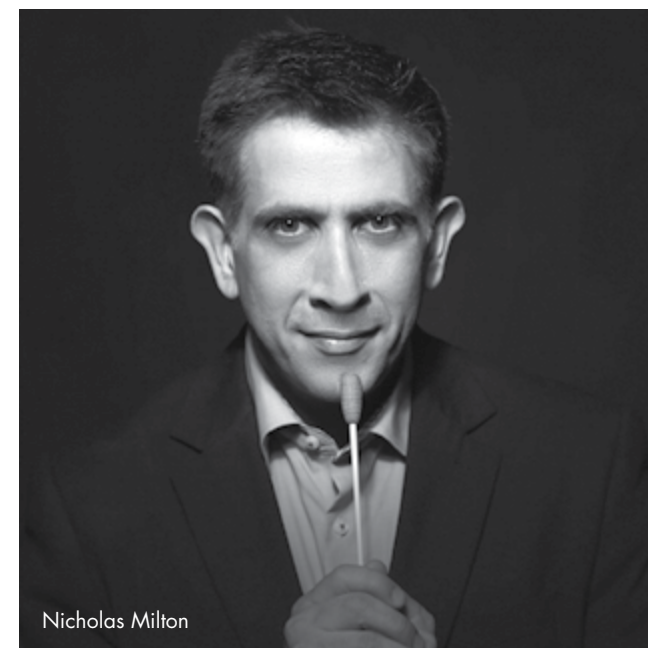
Filharmonie Brno, příspěvková organizace
Komenského náměstí 534/8, 602 00 Brno, ☎ +420 539 092 801
www.filharmonie-brno.cz, www.salprobrno.cz

Statutární město Brno finančně podporuje Filharmonii Brno. Vybrané koncerty se konají za finanční podpory JmK a MK ČR.

Náhodné zákonitosti

Filharmonie doma II

Besední dům
16 a 17/5/2019

Filharmonie Brno Philharmonic

ZOLTÁN KODÁLY
Tance z Galanty | 16'
Dances of Galanta

THOMAS LARCHER
Böse Zellen pro klavír a orchestr | 22'
česká premiéra
Böse Zellen for piano and orchestra
Czech premiere

- 1. Sehr langsam (Velmi pomalu), attacca
- 2. Langsam (Pomalů), attacca
- 3. ♩ = 83, attacca
- 4. ♩ = 77

přestávka | 20'

ROBERT SCHUMANN
Symfonie č. 4 d moll op. 120 | 30'
Symphony No. 4 in D minor, Op. 120
1. Ziemlich langsam – Lebhaft (Dost pomalu – Živě)
2. Romanze: Ziemlich langsam (Dost pomalu)
3. Scherzo: Lebhaft (Živě)
4. Langsam – Lebhaft (Pomalů – Živě)

Aaron Pilsan klavír / piano
Filharmonie Brno / Brno Philharmonic
dirigent / conductor **Nicholas Milton**

Tance z Galanty Zoltána Kodályho (1882–1967) nejsou snad souborem tanečních čísel, jak by se zdál jejich název napovídat, nýbrž uceleným symfonickým obrazem–vzpomínkou: skladatel prožil v (dnešní) jihoslovenské Galantě, podnes důležitém železničním uzlu, svoje dětství jako syn přednosta stanice a ke své skladbě poznamenává: *V té době tam existovala slavná cikánská kapela ... To byl první orchestrální zvuk, který dolehl k mým dětským uším ... Kolem roku 1800 vyšlo ve Vídni několik sbírek maďarských tanců, z nichž jedna obsahovala hudbu „podle různých cikánů z Galanty“, takže jsem mohl ve své skladbě použít nápěvy z této staré publikace.* Většina těch kousků zachovávala styl *verbunkó* (verbunkos), původně vyvinutý z písní naverbovaných rekrutů, ale poté všeobecně vrostlý do maďarské lidové tradice jako tempový kontrast *pomalů–rychle* (lassan–friska).

Svou skladbu napsal Kodály na objednávku, a to k osmdesátému výročí Budapeštské filharmonické společnosti. Šestnáctiminutové dílo má pět dílů (odstavců), i s nimi však zachovává tradiční strukturu *pomalů–rychle*. V úvodním pomalém odstavci je vůdčím nástrojem sólový klarinet, jehož zvuk i technika evokují maďarské lidové *tárogató*; zbývající čtyři díly jsou rychlé, ale ponechávají si zvukovou i tempovou energii k závěrečnému fantasticky působícímu rozpoutání.

Thomas Larcher (16. září 1963 v Innsbrucku) absolvoval své hudební vzdělání na vídeňské Vysoké škole hudební u Heinze Medjimorece a Elisabeth Leonské v klavíru a u Ericha Urbannera v kompozici. Už jako student proslul klavírními interpretacemi především soudobého repertoáru – spolupracoval s Claudiem Abbadem, Pierrem Boulezem, Dennisem Russellem Daviesem nebo Franzem Welsler-Möstem a se skladateli jako Heinz Holliger, Olga Neuwirth nebo Isabel Mundry. Jako zakladatel a ředitel festivalů „Stopy zvuku“ (Klangspuren, 1994–2003) a „Hudba v obřím“ (Musik im Riesen, od 2004) uplatnil se také jako dramaturg. V poslední době věnuje se hlavně kompozici – z komorní oblasti jsou to druhý a třetí smyčcový kvartet nebo skladba *Čechy leží u moře – Enigma* pro smíšené kvarteto s barytonem, z orchestrální koncertantní skladby jako *Náhodné zákonitosti* (Böse Zellen), *Noc ztracených* nebo *Jak přišlo Euro do Bernu a jak odtud zase zmizelo*, *Rudá a zelená*, *Nokturno–Nespavost*. Velkou část těchto titulů vytvořil Larcher na zakázku pro Lucernský festival, pro londýnské BBC, Southbank Centre nebo Wigmore Hall nebo pro ZaterdagMatinee Amsterdam, a to s určením pro Londýnskou Sinfoniettu, Artemis Quartett, Heinricha Schiffa, Matthiase Goerneho, Tilla Fellnera, Orchestr vídeňského rozhlasu, San Francisco Symphony, Marka Padmora, Viktorii Mullovou nebo Matthewa Barleye. Jedenáct rakouských a mezinárodních cen a uznání, jež od roku 1986 do dneška tato díla nasbírala, svědčí přinejmenším o tom, že budí světovou pozornost.

Klavírní koncert s těžko přeložitelným názvem **Böse Zellen** (doslova Zlé buňky) napsal v letech 2006–2007 vlastně ve dvou verzích na podnět Dennise Russella Daviese a s ním v čele Mnichovského komorního orchestru sám jako sólista poprvé provedl. Inspirací mu byl stejnojmenný film rakouské režisérky Barbary Albertové; ten si v té době rychle získal světovou popularitu jako výpověď o životní proble-

matice soudobého člověka, zdánlivě bezpečně usazeného v nebývalém pohodlí konzumní společnosti – dlouho předvídaná krize křesťanství jej zbavila jistoty o směřování a smyslu jeho vlastní existence. Děj filmu nesleduje jednotnou linii, rozpadá se v uzavřené příběhy tučtu postav, které jsou navzájem propletené spojeny známostmi, přátelstvím nebo přibuzenstvím a jímž všem je společné hluboké zoufalství; všechny příběhy končí katastroficky. Režisérka výslovně volila *osoby se dvěma převažujícími životními rysy, totiž závislostí na jiných na jedné straně a hlubokou osamělostí na druhé*. Skladatel přiznává, že mu film neposkytl žádnou dějovou představu jako *program*, ale že s jeho *pocitem* se v dlouhých měsících kompozice snažil zachytit *horizontální strukturu* lidského života, to jest určit a pojmenovat směr, jímž se má (by se mohl) vyvíjet a naplnit.

Ze zakladatelské generace romantiků, jejíž příslušníci většinou zemřeli předčasně, zbyl na počátku padesátých let 19. století jediný **Robert Schumann** (1810–1856). Budiž řečeno, že svou choulativou dobovou pozici uhájil čestně a cílevědomě; právě jeho dílem prochází plynulá vývojová linie, jež spojuje odkaz jeho generace s tvorbou velkých romantiků druhé půle století a s novým rozkvětem komorních i symfonických forem. Pro orientaci v jeho vlastní tvorbě je dobré si uvědomit, že mu jeho maniodepresivní povaha (depresivní složka nakonec v jeho životě převládla) dovoľovala hromadit často neuvěřitelné množství skladeb stejného druhu do krátkého časového úseku, odděleného od jiného takového „pustým“ údobím. Vnesla také jistý zmatek do číslování (a tudíž i nomenklatury) jeho symfonií: jeho **Čtvrtá symfonie** vznikla těsně po jeho *první* v létě 1841 jako dárek k narozeninám Schumannovy krásné manželky Clary, mezinárodně proslulé pianistky; je tedy prakticky jeho symfonií druhou a svým číslováním posouvá pořadí dalších symfonií o číslo zpět.

Její berlínská premiéra (1841) nebyla úspěšná, Schumann ji tedy před vydáním v roce 1851 důkladně přepracoval a nově zinstrumetoval. Za pozornost také stojí pokus o přizpůsobení klasické několikavěté symfonické formy požadavkům nového romantického stylu sloučením skladby do jednoho proudu: skladba se původně jmenovala *Symfonická fantazie pro velký orchestr* s podtitulem *Introdukce, Allegro, Romance, Scherzo a Finále v jedné větě* – a tuto tendenci podpoří také tematické souvislosti jejích vět. Jistou bojovností své hudby se řadí ke hnutí *Sturm und Drang* a souvisí tak ovšem také s trvalým literárním zápasem svého autora, jenž založil a prakticky psal časopis *Neue Zeitschrift für Musik*, brojíci jménem pokrokových Davidovců (Davidsbündler) proti pohodlné zaostalosti Filištinů (Philister).

Pomalý úvod symfonie stupňuje bojové odhodlání až k nástupu *Allegro* s hlavním tématem ve vzrušených šestnáctinách; téma je opravdu „hlavní“, protože ovládá prakticky celou větu, dlouho potlačujíc melodičtější momenty. Teprve v závěru provedení se prosadí zpěvná myšlenka, ale i ta dostane ostrou rytmizaci bojový ráz a poté triumfální charakter. *Andante* druhé věty je hodně zasmušilé, ale kouzelné zjasnění středního dílu z něho učiní aspoň na chvíli skutečnou *romanci*. *Scherzo* přináší humornou notu, jak se sluší; jeho *trio* je naopak líbezně zasněné. Ve druhé (závěrečné) repeti-